

Женів і Шанів: до питання ідентифікації населених пунктів у ранньомодерний час на прикладі двох сіл Львівської землі Руського воєводства

Б. В. Смерека

*Львівське відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України
smereka.bohdan@yahoo.com*

Ключові слова: Шанів, Женів, ідентифікація поселень, зникле село, Львівська земля, Руське воєводство.

У статті розглянуті документи (надання маєтностей у володіння та розмежувальний акт), які дають змогу виявити та вирішити систематичну помилку в ідентифікації двох населених пунктів Львівської землі Руського воєводства – сіл Женів та Шанів. Обоє в науковій літературі часто ототожнюються, хоча у другій половині XVI ст. мали різних власників. За допомогою першого акту з'ясовано, що надана у 1566 (повторно у 1569 р.) Захарії Стефановичу пустка Женево незадовго після цього стала селом Женів. Завдяки другому джерелу (акту розмежування 1548 р.) було окреслено приблизне місце розташування села Шанів (між селами Дмитровичі і Глуховичі), який занепав у першій чверті XVII ст. Таким чином, наше дослідження демонструє, наскільки важливим є використання актових матеріалів (а конкретно, вищезначених різновидів, які акумулюють інформацію про топоніми) для відтворення мережі населених пунктів та встановлення їх розташування у ситуації, коли картографічні матеріали відсутні. Стаття супроводжується публікацією фрагменту акту розмежування 1548 р., надання пустки Женево у 1566 р. та люстрації пустки Шанів 1628 р.

Zheniv and Shaniv: to the question of the identification of settlements in Early Modern times on the example of two villages of L'viv land of Rus' Voivodeship

B. Smereka

Lviv branch of the M.S.Hrushevsky Institute of Ukrainian Archeography and Source Studies

Key words: Shaniv, Zheniv, settlement identification, disappeared village, L'viv land, Rus' Voivodeship.

The article deals with the documents, that allow to identify and resolve a systematic error in the identification of two settlements in L'viv land of Rus' Voivodeship – the villages of Zheniv (Żeniów) and Shaniv (Szaniów), which are often equated in the scientific literature. In the second half of the 16th century these villages had different owners: the first village was owned by the families of Stefanowicz and Czarnowski, the second – lease-held by the family of Pieczychojski. The acts, that accumulate toponymic information, in particular the possession act and the demarcation act, were used for verification. The first act revealed, that granted in 1566 (again in 1569) Zheniv wasteland shortly thereafter became the eponymous village. The place names, mentioned in the document (Hlynyany town, Baluchyn village, Poltva river, Kutkir road), confirm this. Thanks to the second source (the demarcation act of 1548 of the private estates of the Czebrowski family and the crown village of Shaniv, lease-held by Pieczychojski), the approximate location of Shaniv was identified. It was a separate settlement, first mentioned in the 15th century and actually disappeared in the first quarter of the 17th century. as a result of unknown reasons (probably after the Tatar attack). This is indicated by an extract from Shaniv's lustration of 1628, founded in the L'viv city court acts, where the village was called „devastated”. Shaniv was located between the villages of Dmytrovychi and Glukhovychi (closer to the last) on the site of the later placed settlement of Ostriv (Ostrów [Szaniowski]). Thus, our study demonstrates how important it is to use the acts (especially, ones that accumulate toponym information) to reproduce a network of settlements and locate it in a situation, where there is no maps. The article is accompanied by the publication of the act of demarcation (1548), the granting of the Zheniv wasteland (1566), and the lustration of the Shaniv wasteland (1628).

Ідентифікація населених пунктів за згадками про них у давніх документах належить до непростих завдань, що стоять перед дослідниками середньовічної та ранньомодерної доби. Відсутність єдиних правил правопису, орієнтація на усну традицію при записуванні назви населеного пункту – все це часто призводило до сильного спотворення топоніма при писемній фіксації (наприклад, село Дем'янка Жидачівського повіту записане в поборових реєстрах як *Dębinka* [1552 р.; 1, арк. 196], *Dem'jenka* [1563 р. – 2, арк. 215зв.; 1564 р. – 2, арк. 267зв.; 1565 р. – 2, арк. 342зв.] або ж латиною як *Minera ferri* [1512 р. – 3, арк. 479зв.]). Давні міста і села могли існувати під кількома назвами (Стрипа – Золочівка [4, с. 275], Саска – Бартошівка [5, с. 216]), нарешті окремі топоніми є достатньо поширеними, тому їх легко сплутати (Новосілки, Підліски, Загір'я тощо). Не варто забувати і про брак (а подекуди й повну відсутність) картографічних матеріалів, який дав би змогу верифікувати інформацію того чи іншого писемного джерела.

Проблема спотворення топоніма при його писемній фіксації (у зв'язку з чим окремі населені пункти відомі з джерел за кількома варіантами назви) змушує фахівця враховувати всі ці варіанти написання та пов'язувати їх одне з одним. Однак, інколи це призводить до помилкових отожднень, ряд з яких вже доволі усталені та буквально «кочують» з монографії у монографію. До таких невірних пов'язань, що трапляються нам у Львівській землі Руського воєводства, належить отожднення *villa Szaniow = villa Zeniow*.

Практично у всіх працях, де згадується село Шанів, воно називається Женовом – населеним пунктом Золочівського району Львівської області неподалік смт Глиняни. Саме так його ідентифікував Пшемислав Домбковський у своїй праці про адміністративний устрій Руського і Белзького воєводств у XV ст. [6, с. 81]. Подібно, Женовом називає Шанів Мацей Віламовський у гаслі про Осташка Давидовського до «*Polskiego Słownika Biograficznego*» [7, с. 25]. До аналогічного отожднення приходять Януш Шишка, перелічуючи монарші надання шляхетським родинам у Львівській землі [8, с. 263-264, 452].

Схожим чином ідентифікували поселення *Saniow (Szaniow, Schaniow)* упорядники джерельних публікацій. Згадане в тексті надання Владислава Ягайла 1431 р. село Шанів однозначно потрактоване укладачами «*Zbioru dokumentów małopolskich*» як Женів [9, с. 344, № 2087]. У посиланнях до документу 1464 р. про поділ власності між братами Станіславом і Яном Давидовськими,

опублікованого в другому томі «*Aktów grodzkich i ziemskich*» [10, с. 179-180, № 100], повідомляється, що розшукати населений пункт під такою назвою не вдалося.

Утім, згадки про село Шанів у документах XVI ст. змушують засумніватися у такому отождненні. Та перш ніж ми перейдемо до аналізу цих матеріалів, коротко окреслимо найдавнішу історію названого поселення. Отож, королівське село Шанів 21 жовтня 1431 р. було надане Владиславом Ягайлом Станіславу Давидовському, судді Львівської землі. Власне, це найранніша згадка про населений пункт. Постать згаданого вище власника є достатньо вивчена в літературі: Станіслав, він же Осташко Давидовський був сином Григорія Тимшича (Тимшича), який впродовж 1355-1357 рр. отримав від Казимира III ряд поселень у Львівській землі (Давидів [11, с. 186], Нагірці, Горпин, Вирів, Монастир [12, с. 773-774; 13, с. 357-358, № 2534; 14, с. 150-152; 7, с. 23]). Представник руського роду, Осташко, починаючи з 20-х рр. XV ст. згадується в документах як Станіслав, що свідчить про ймовірне прийняття ним католицької віри (читач може порівняти тексти документів від 1 червня 1410 р. [10, с. 61-62, № XXXVII] та 8 березня 1411 р. [15, арк. 42зв.-43 = 16, с. 340-341, № 1756] з актами від 4 серпня 1421 р. [9, с. 77-80, № 1914; 17, арк. 358зв.-361зв.; 18, арк. 75-77], 1 березня 1429 р. [9, с. 260-261, № 2033], 21 жовтня 1431 р. [9, с. 344, № 2087] та 5 (або 25) лютого 1433 р. [19, с. 809-810 = 9, с. 387-388, № 2126]. Оскільки у Станіслава було четверо синів (Миколай, Йошко, Станіслав і Ян) та дві доньки (Зоф'я і Анна), в 1439 р. ним був проведений поділ маєтностей. Село Шанів (разом з Давидовом і Черепином) дісталось наймолодшому сину Яну з умовою, що той передасть частину маєтності сестрам [7, с. 25; 8, с. 263]. Зауважимо, що Давидів і Черепин знаходяться неподалік один одного, натомість віддаль Шанева (якщо його ідентифікувати з Женовом) від Давидова складає по прямій 27 км (46 км шляхами), а від Черепина – 29 км (51 км шляхами).

Умови заповіту, однак, синами Осташка дотримані не були. Як зазначає Мацей Віламовський, старший брат Яна, Станіслав (помер прибіл. у 1468 р.) у 1456 р. повертав кошти, позичені для викупу дружини з татарського полону і оволодів у цей час Яновим спадком, в т. ч. Шаневом [7, с. 25].

Шанів залишався у володінні Давидовських до початку XVI ст. Перша спроба викупу села була здійснена ще у жовтні 1457 р.: Казимир Ягеллончик дозволив Яну Сенінському придбати село у Яна Давидовського і володіти ним, допоки король чи його наступники не сплатять суму застави [20,

с. 101, № 183]. Однак до викупу справа не дійшла. Наступна (вдала) спроба транзакції була здійснена в 1509 р. Леонардом Печигойським за дозволом Сигізмунда I. В 1552 р. спадкоємець Леонарда, Ян Печигойський отримав право ленного володіння селом, а через 10 р. – монарші гарантії, що право «доживоття» перейде до Янового сина Вацлава. Останній під час «ревізії листів» у 1564 р. надав комісарам для перевірки усі необхідні документи. Хоча контроль над Шаневом на правах ленного володіння був визнаний протиправним, Печигойські й надалі залишалися тентуаріями села – Я. Шишка зазначає, що родина утримувала його щонайменше до кінця XVI ст. [8, с. 264].

Власне, факт неперервного володіння родиною Печигойських селом Шанів у XVI ст. вступає в протиріччя з текстами двох наступних документів:

1. надання Сигізмундом Августом львівському вірменину Захарії Стефановичу та його дружині Катажині млина та ставу в пустці Женево неподалік Глинян (перша донатія датується 19 липня 1566 р.; друга – 18 березня 1569 р.) [21, с. 147-150; реґест: 22, с. 90, № 1354];

2. надання Стефаном Баторієм Яну та Ельжбеті Чарновським місцевості (обшару) під назвою «Новий Пастівник», який долучався до дібр с. Женів (3 червня 1578 р.) [23, с. 38-40; реґест: 22, с. 128, № 1938].

Аналіз тексту першого документу (див. Додатки, док. № 2) не залишає сумнівів, що пустка Женево знаходилася саме на місці сучасного села Женів. У тексті, окрім Глинян, згадані ріка Полтва, Куткірська дорога та сусіднє село Балучин. На підставі ж акту 1578 р. можемо зробити висновок, що до цього часу поселення на місці пустки-урочища вже з'явилося. Також у нього змінилися власники.

Натомість, Печигойські у цьому статусі в жодному зі згаданих документів не фігурують, що є суттєвою причиною засумніватися у вірності отожднення Шанева з Женево. Задля перевірки, ми вдалися до пошуку аналогічних акту 1566 р. документів про Шанів, де також фіксувалися б навколишні місцевості – орієнтири для верифікації місцеположення. Такий документ був знайдений у Коронній Метриці – це акт розмежування 1548 р. (див. Додатки, док. № 1) між селом Шанів у заставі Яна Печигойського та селами Глуховичі і Гончари у дідичному володінні Вінцента Чебровського (тепер Пустомитівський район Львівської області) [24, арк. 234зв.-237]. У його тексті згадується, зокрема, «криниця над Шанівським Островом» неподалік «стіни» (межі) с. Шоломинь [24, арк. 235зв.]. Топонім Острів вдалося відшукати на

одній з мап Львівського воєводства (1931 р.), підготовленої Військовим Географічним інститутом у Варшаві [25]. На ній цей присілок зафіксований на захід від села Глуховичі, на виступі, оточеному з півночі, заходу та півдня смугою боліт (ця смуга розділяє Острів і Глуховичі; ймовірно, саме про ці болота неодноразово згадує акт).

Схоже, на місці Острова і знаходився давній Шанів, який з невідомих причин припинив своє існування. Ми можемо говорити лише про прилижні хронологічні рамки знелюднення села. Відбулося це у першій чверті XVII ст. До таких висновків спонукає текст ще одного віднайденого нами документу (див. Додатки, док. № 3). Мова йде про впис з люстраторських книг до львівських ґродських актів переліку документів про права на володіння селом Шанів, представлених комісарам тодішніми (станом на 1628 р.) власниками – Яном Виджгою та його дружиною Зоф'єю [26, с. 2383-2385]. Ґродському суду цей перелік надали радомський каштелян Самуель з Конар Слупецький, галицький ловчий Ян Глінка, перемишльський земський писар Феліціян Ґроховський та Якуб Пшедзинський після ревізії володінь Виджґи (зауважимо, що Варшавським сеймом 1627 р. перші троє були номіновані люстраторами Руського та Белзького воєводств: Ґроховський номінувався від короля, Слупецький – від Сенату, Глінка – від Посольської ізби [27, с. 265]). У вписі перелічені усі монарші привілеї, надані тентуаріям Шанева у період з 1562 по 1625 р. (в т. ч. наведені Я. Шишкою, про що йшлося вище). Власне, останній документ, датований 17 лютим 1625 р. іменується у вписі, як «привілей вже не на село, але на ґрунт спустошеного села Шанів» [26, с. 2385]).

Таким чином, за рахунок аналізу ряду актових документів вдалося виявити та вирішити систематичну помилку в ідентифікації двох населених пунктів Львівської землі Руського воєводства – сіл Женів та Шанів. Обоє в науковій літературі часто ототожнюються, хоча станом на другу половину XVI ст. мали різних власників: першим селом володіли Стефановичі та Чарновські, другим – Печигойські. Для перевірки було використано акти, що акумулюють топонімічну інформацію, а конкретно надання маєностей у володіння та розмежувальний акт. За допомогою першого джерела було з'ясовано, що саме надана у 1566 (повторно у 1569 р.) пустка Женево незадовго після цього стала селом Женів. Це підтверджують згадані у документі топоніми (місто Глиняни, село Балучин, ріка Полтва). Завдяки другому джерелу (акту розмежування 1548 р. дідичних володінь родини Чебровських і заставленого Печигой-

ським Шанева) було окреслено приблизне місце розташування останнього. Шанів виявився окремим населеним пунктом (вперше зафіксованим у джерелах XV ст.), який в результаті невідомих нам причин (ймовірно, татарського нападу) занепав у першій чверті XVII ст. На це вказує витяг з люстрації Шанева, вміщений у львівській гродській акти, де він названий «спустошеним». Імовірно, Шанів був розташований між селами Дмитровичі

і Глуховичі (ближче до останнього) на місці присілка Острів, що з'явився пізніше. Таким чином, наше дослідження демонструє, наскільки важливим є використання актового матеріалу (а конкретно, вищеозначених різновидів, які акумулюють інформацію про топоніми) для відтворення мережі населених пунктів та встановлення розташування останніх у ситуації, коли картографічні матеріали відсутні.

Джерела та література:

1. Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (далі: AGAD). Archiwum Skarbu Koronnego (далі: ASK), Dz. 1, sygn. 19, 916 k.
2. AGAD. ASK, sygn. 18, 981 k.
3. AGAD. ASK, sygn. 20, 663 k.
4. Szczygieł R. Lokacje miast w Polsce XVI wieku. Lublin, 1989. 358 s., [1] k. map.
5. Смерека Б. Описово-статистичні джерела до вивчення шляхетських маєтностей в руському воєводстві у XVI–XVIII ст. (на прикладі Комарнівського комплексу у Львівській землі): реєстри поборового, поголовного, подимного і чопового податку // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету / Гол. ред. Ф. Турченко, відп. ред. Ю. Каганов. Запоріжжя, 2016. Вип. 47. С. 209-218.
6. Dąbkowski P. Podział administracyjny województwa ruskiego i bełzkiego w XV wieku (z mapą). Lwów, 1939. VIII, 337 s.
7. Wilamowski M. Stanisław (Ostaszko) z Dawidowa (Dawidowski) h. Wilczekosy (Prus II) (zm. 1442/3) // Polski Słownik Biograficzny. Warszawa-Kraków, 2003. T. XLII/1, zes. 172. S. 23-26.
8. Szyszka J. Formowanie i organizacja dóbr monarszych w ziemi lwowskiej od połowy XIV do początku XVI wieku. Kraków, 2016. 568 s., [3] k. tabl. złoż.
9. Zbiór dokumentów małopolskich (далі: ZDM). Wrocław, 1975. Cz. VII. Dokumenty króla Władysława Jagiełły z lat 1418–1434 / Wyd. I. Sułkowska-Kuraś i S. Kuraś. XXXI, 438 s.
10. Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie (далі: AGZ). Lwów, 1870. T. 2 / [oprac. O. Pietruski, X. Liske]. VII, 287 s.
11. Paszkiewicz H. Polityka ruska Kazimierza Wielkiego. Warszawa, 1925. 285, [1] s. [Rozprawy Historyczne Towarzystwa Naukowego Warszawskiego; t. 4].
12. Центральний державний історичний архів України у Львові (далі: ЦДІА України у Львові), ф. 7 (Жидачівський гродський суд), оп. 1, спр. 79 (Чистова книга донесень, 1696-1697 рр.), 1278 с.
13. ZDM. Wrocław, 1975. Cz. VIII. Dokumenty z lat 1435-1450, uzupełnienie: dokumenty z lat 1286-1442 / Wyd. I. Sułkowska-Kuraś i S. Kuraś. XL, 399 s.
14. Maleczyński K. Urzędnicy grodzcy i ziemscy lwowscy w latach 1352-1783. Lwów, 1938. [3], 239, [1] s. [Zabytki Dziejowe; t. 6, zes. 1].
15. AGAD. Metryka Koronna (далі: МК), sygn. 46, 225 k. + 1 s.
16. ZDM. Wrocław, 1974. Cz. VI. Dokumenty króla Władysława Jagiełły z lat 1386–1417 / Wyd. I. Sułkowska-Kuraś i S. Kuraś. XXXIV, 495 s.
17. AGAD. МК, sygn. 85, 548 k. + 3 k. + 2 s.
18. AGAD. МК, sygn. 86, 462 k.
19. AGAD. МК, sygn. 39, 880 s. + 2 s.
20. Каталог пергаментних документів Центрального державного історичного архіву УРСР у Львові 1233-1799 рр. / [уклад. О. Купчинський, Е. Ружицький]. К., 1972. 671, [4] с.
21. ЦДІА України у Львові, ф. 9 (Львівський гродський суд), оп. 1, спр. 347 (Чистова книга донесень, 1590-1591 рр.), 1280 с.
22. AGZ. Lwów, 1884. T. 10. Spis oblat zawartych w aktach grodu i ziemstwa lwowskiego / [oprac. O. Pietruski, X. Liske]. VI, 543 s.
23. ЦДІА України у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 344 (Чистова книга донесень, 1585 р.), 630 с.
24. AGAD. МК, sygn. 79, 528 k.
25. Pas 49, Słup 38-J Gaje-Czyżyków. Skala 1 : 25 000. Warszawa : Wojskowy Instytut Geograficzny, 1931.
26. ЦДІА України у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 380 (Чистова книга донесень, 1629 р.), 1893 с.
27. Volumina legum. Prawa, konstytucje y przywileie Królestwa Polskiego, Wielkiego Xięstwa Litewskiego y wszystkich prowincyi należących na walnych seymiech koronnych od Seymu Wiślickiego roku pańskiego 1347 aż do ostatniego Seymu uchwalone. Przedruk zbioru praw staraniem XX Pijarów w Warszawie, od roku 1732 do roku 1782 wydane. Petersburg, 1859. Vol. III : Ab anno 1609 ad annum 1640 acta Reipublicae continens. 472, XV p.

Додатки:

Документ № 1.

1548 [підтвердження 1550, грудня 16] –

Розмежування села Шанів у тенуті Яна Печигойського та дідичних сіл Вінцента Чебровського Глуховичі і Гончарі у Львівській землі (фрагмент тексту з підтвердження акта королівською канцелярією).

[// арк. 231зв.]

Confirmatio actus commisorialis limitum inter bona villam Szaniow n[ost]ram tenetę n[obili] Ioannis Pieczichoiski et villas haereditarias Gluchouicze et Garnczari n[obili] Vincentii Czebrowski in t[er]ra leopolien[si] consisten[te].
[...]

[// арк. 234зв.]

Ad ma[n]datum Sacrae Regia[e] M[aiesta]tis proprium. Post quor[um] om[ni]um pro sanctionem ipso nobilis Vincze[n]tius Czebrowskŷ et Joannis Pieczichoiski, ambo ex vtraq[ue] parte cora[m] d[omi]nis com[m]issariŷ statuerunt homines senes, viros probos, maturos, iuxta statutum, quos domi[ni] com[m]issariŷ bene ac diligentur que[m]libet seorsim ex animauerunt, requisierunt ac exscutati sunt veraciter, granicies ostenderunt p[rae]fatas. Qui p[rae]fati senes p[re]fa[// арк. 235]to imprimis corporali iuramento vnanimiter et concorditer vna voce simil omnes recognoverunt cora[m] d[omi]nis com[m]issariŷ, veras et legitimas esse granicies et limitis circa puteu[m] al[ia]s v krznicze ex antiquo praefata bona villam regia[m] Szaniow tenete g[e]n[er]osi Joannis Pieczichoiskŷ, a bonis hareditariŷ nobilis Vincentŷ Czebrowskŷ villa Garnczari dislimitan[dis] et distinguen[dis], hoc est ad seu sup[ra] meridie[m] incipien[do] a p[rae]fato puteo al[ia]s od krzenicze non tangen[do] pariete[m] collaterale[m] ville Szolomonŷ ill[ustr]is et m[a]g[nifi]ci Joannis comitis a Tharnow castell[an]i Crac[oviensis] etc. haereditarie, sup[ra] Ostrow Szaniowskŷ, a quo puteo al[ia]s od krenicze procedit seu transit recte rivulus pothok inferius vsq[ue] ad medietatem luti versus septemtrione[m], quod lutu[m] tendit superius a stagno Szaniowskich, in quo stagno ex vtraq[ue] parte est loza, que intermediat praefatum stagnu[m]. Nos itaq[ue] com[m]issariŷ sopien[tes] et intelligen[tes] ex vnanime recognitione praefator[um] senum fidedignor[um] vna voce simil omni[um] recognosten[te], ferre rectus et legitimas granicies et limites attendo, ecia[m] eo, quod nulla partiu[m] p[rae]fate recognitione et testimonio p[re]fator[um] senu[m] resistentium neq[ue] cont[ra]dicentium, acceptoq[ue] ab eis[em] senibus ab vtraq[ue] parte stante corporali iurame[n]to sufficie[n]ti testimonio, iuxta iuris forma[m], Deum solum et iustitia eius p[er] oculis haben[do], nulli partiu[m] fauen[do], p[rae]fatas g[ra]nicies et limites fecimus et constituimus, v[ideli]cz[e]t bona regia villa[m] Szaniow tenete g[e]n[er]osi Joannis Pieczichoiskŷ, a bonis villar[um] Garnczariŷ, Vince[n]tŷ Czebrowskŷ [// арк. 235зв.] haereditaria distinguente et dislimitan[te] scopulos sippan[tes], facien[tes] ac de t[er]ra erigen[tes]. Et alŷ signis metalibus granicialibus fieri solit ita consignan[dum], facien[dum], inprimis incipien[do] a puteo, al[ia]s od krenicze sup[ra] Ostrow Szaniowsky, sup[ra] meridia[m] no[n] tangen[do] parietem collateralem villae Szolomonŷ ill[ustr]is ac mag[nifi]ci Joannis comitis a Tharnow, castellani Cracouien[sis] haereditarie. Adhuc inferius putei nyzey krnicze na dolŷnie ex vtraq[ue] parte riulli al[ia]s pothoku, qui transit a puteo od krenicze sippauimus, fecimus ac de t[er]ra ereximus primos et principales duos scopulos aciales sibi correspon[dentes]. Tandem transiuimus a praefat[is] scopulis recte protensiuo inferius riullo pothokiem ex vtraq[ue] parte riulli pothoku sippauimus, fecimus ac de t[er]ra ereximus alios scopulos sibi correspon[dentes]. Et ab eis[em] scopulis recte transiuimus riullo pothokiem et venimus in lutu[m] sup[ra] stagnum Szaniowskie no[n] longe distan[tem] a p[rae]fato stagno Szaniowskŷ, ad quod lutu[m] no[n] poteramus equitare nec transire propter lutum paludinosum. Iliudq[ue] in eod[em] luto fecimus, sippauimus et de t[er]ra ereximus vltimus et finiales duos scopulos aciales versus septemtrione[m], sibi correspon[dentes]. Itaq[ue] scopuli praefati, qui sunt sippati facti et de t[er]ra erecti, a bonis villa regia Szaniow tenete g[e]n[er]osi Joannis Pieczichoiskŷ, v[ideli]cz[e]t principal[is] et primi acialis et alŷ et vltimus finalis acialis designant pariete[m] bonor[um] villae regiae Szaniow et quicquid est post scopulos, qui sunt sippati, facti erectiq[ue] de t[er]ra, a villa regia Szaniow hoc totum debet pertinere et spectare villa bona regia Szaniow. Et acia[m] scopuli, qui sunt sippati, facti et de [// арк. 236] t[er]ra erecti, a bonis villa Garnczari nobilis Vincentŷ Czebrowskŷ haereditaria etc., hoc est primus acialis et alŷ et vltimus finalis acialis designa[n]t parietem villae Garnczari ipsius Vincentŷ Czebrowskŷ haereditaria vsq[ue] ad medium luti, quod tendit a stagno Szaniowskie a parte collateralis. Altera medietate eiusd[em] luti bonor[um] ville Dimitrowicze g[e]n[er]osi Joannis Pieczichoiskŷ, haereditarie et hoc stagnum Szaniowskie, neq[ue] ipse nobilis Joannes Pieczichoiskŷ, tenutarius ville regie Szaniow, neq[ue] alŷ tenutariŷ, pro tempore existentes, no[n] possunt, nec debent in posterum innudare (abiurat). Vltorius praefato stagno Szaniowskem post scopulos, qui sunt sipati a bonis villa Garnczari, ipsius ville Garnczari ipsius Vincentŷ Czebrowskŷ haereditaria eritq[ue] super medietatem luti, quod pertinet ad bona Garnczari a pariete collateralis eiusd[em] luti. Altera medietate ad bona villa[m] Dimitrowicze ipsius Joannis Pieczichoiskŷ haereditaria[m] pertinen[te] perpetuis temporibus et hoc propter lutum paludinosu[m] in luto praefato seu in medio luti p[rae]fati non potuimus scopulos finales aciales sippare, face[re] et de t[er]ra erigere, sed quicquid est post scopulos, qui sunt sippati, facti et de t[er]ra erecti, a bonis villa Garnczari vna cum prato nu[n]cupato Sthomko. Ac etia[m] medietate luti protensiuo tendente a stagno Szaniowskie a pariete collateralis. Altera medietate eiusd[em] luti ad bona villam Dimitrowicze ipsius Joan[n]is Pieczichoiskŷ haereditaria[m] pertinen[tem], ad bona villa[m] Garnczari ipsius Vincentŷ Czebrowskŷ haereditaria[m], perpetuis te[m]poribus totu[m] debet pertine[r]e et in continen[te]. Proinde Petrus de Stareszolo et Pasko de Vinnikŷ ministeriales terrestres Leopoliens[es] circa priuos et fi[// арк. 236зв.]nales scopulos prima, s[e]c[un]da, tertia et vltra iur[is] forma[m] quarta vicibus clamauerunt, vt se quis debeat contrauenire et co[n]tradicare p[rae]fatis graniciebus et limitibus, mo[do] p[rae]misso per dominos com[m]issarios inter ipsas partes fact[as], sippat[as] et terminatas, iam nunc et tempestiue contraueniat et contradicat, ne in posterum co[n]traueniat et contradicat, sed perpetuum silentium habeat. Quas quidem granicies et limites, vt

p[re]missa est sup[ra] modo p[rae]misso sic inter partes ac bona eorum p[rae]fata, per dominos com[m]issarios factas, sippat[as] et terminat[as], domi[ni] co[m]missarij decreuerunt, prout ia[m] exnunc mediante decreto iudicij com[m]issariali decernu[n]t perpetuo et in aeuu[m] duraturas ac robur perpetuum firmitat[is] habeant et habere debe[n]t. In cuius rei euidentius testimoniu[m] sigilla n[ost]ra p[raesen]tibus sunt appensa. Actum et datu[m] anno, quo sup[ra], die et loco, vt sup[ra]. Pre[sen]tibus mag[nifi]cis, generosis Hieronymo palatinides Belzen[sis], Stanislao Swyrskij, Oliechno Samoszkij, Joanne Sokolniczkij, Leonardo Joanne Czykowski, Joanne Rvsswadowskij, Stanislao Pniowskij, Raphaelo Zahorowskij, Martino Slupskij, Stanislao Suskij, Nicolao Stepkowskij, providis Petro de Stareszolo, Pasko de Vinnijkij, ministerialibus terrestribus Leopoliensibus et alijs qua[m] plurimus circa p[rae]missa fide dignis ex[iste]ntibus.

Nos it[a]q[ue] Sigismundus Augustus Rex praefatus, supplicationi eius benigne ammen[tes], l[itte]ras p[rae] insertas Auctoritate N[ost]ra Regia in om[n]ibus earum punct[is], clausulis, articulis et co[n]ditionibus approban[das], ratifican[das], et confirma[n]das duxi // апр. 237]mus, approbauimusq[ue], ratificamus et co[n]firmamus per p[rese]ntis, decernen[do] eas et omni a in eis co[n]tenta robur debite et perpetue firmitat[is] obtinere debere. Har[um] etc. Datum Cracouiae feria tertia ante festum sancti Thomae ap[osto]li proxima, anno Domi[ni] vt sup[ra].

Joannis Oczienskij, R[egni] P[oloniae] vic[e]c[ancel]l[ari]us s[ub]s[cripsi]t.

R[el]at[i]o vt sup[ra].

AGAD. MK 79, k. 231v, 234v.-237. Копія.

Документ № 2.

1566, липня 19 –

Надання Сигізмундом Августом львівському вірменину Захарії Стефановичу млина та ставу в пустці Женево (Зеньово) неподалік Глинян.

[// с. 148]

Sigismundus Augustus, Dei gratia Rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Mazouiae, Samogitiaeq[ue] etc. dominus et haeres. Notum testatu[m]q[ue] esse volumus uniuersis et singulis, ad quos praesentes literae nostrae perueuerint. Quia commoda nostra capitaneatus Leopoliens[is] augere volentes concessimus et admisimus honesto Zachariae Stephanowicz Armeno Leopoliens[is] piscina[m] et molendinu[m] extruere in loco inculto ac ab habitatoribus deserto nulliusq[ue] frugi, prope Glinianij oppidum nostrum sito, Zeniowo ab accolis vocato. Quem quidem locum certis limitibus id circo describere mandauimus, ne vel inundatione piscinae damna vicinis hominibus subditis nostris inferantur, vel etiam alijs excultis agris nostris nocumento ip[s]a piscina esset, utq[ue] ipse Zacharias Armenus cum l[e]gitima uxore Catharina p[re]dicti molendini possessor in certis metis et limitibus sese contineant. Piscina itaq[ue] postq[ue] effossa ac constructa fuerit cu[m] locum, qui a veteri aggere incipit, ad pascua usq[ue] n[ost]ra alluere. Si ita res postulauerit, poterit tu[m] ad mericam vulgo Piasieczna dictam, quae aluuiio ni[hi]l nocere cuiusq[ue] agris vel pratis, tum etiam pascuis nostris debebit. Praeterea cum usu receptum sit idq[ue] semper molendinatoribus n[ost]ris, quibus denuo molendina extruendi facultas conceditur, tribui soleat, ut aggera prata, pascua et alia pro usu illorum necessaria illis assignentur assignamus et nos huic isti molendinatori honesto Zachariae Stephanowicz suisq[ue] successoribus praedicti molendini possessoribus parte[m] fu[n]di nostri huic loco, quem ad piscinam extruendam concessim[us] contiguam, quae ab ea piscina, ubi alluere desinet iuxta sepes pascuorum nostrorum praetensa ad [// с. 149] pirum usq[ue] in campo consistentem et ad viam Kuthkowska dictam, a piru directe per mericam latitudinis unius stadij spatio ad pratum Piotrowska appellatum protrahitur, ab alia v[er]o parte piscinae eam partem fundi, q[uo]d iuxta pascua noua, usq[ue] ad limites villae Bałuczyn generosi Mathiae W[łod]odek, capitanei Camenecen[sis] haeredi[tari]e, penes Polthew fluuium consisten[tes] praetenditur. In quo fundo ita descripto et huic isti molendinatori assignato plenam habeat facultatem idem Zacharias Armenus rei familiaris commoda, prout sibi melius et commodius videbitur experiri, citra t[ame]n praeiud[icium] vicinoru[m] subditorum nostrorum et incommodum nostru[m]. Pascua item libera habeat ab utraq[ue] parte piscinae uersus Polaniecz villam et in fundo Glinianij liberum, item usum siluarum in eodem fundo Glinianij pro reparatione molendini pro foco et alia necessitate r[ati]one molendini eiusdem postula[n]te. Quod molendinum cum piscina, agro, pratis, pascuis et alijs omnibus ad praedicta bona attinen[tibus] pertinen[tibus]q[ue], per nos ip[s]i Zachariae concessis, ip[s]e cum conjugue sua honesta Catherina tenebit, habeat et possidebit ad vitae suae et conjugis extrema tempora. Promittimus insuper et praesen[tibus] l[itte]ris nostris nos successoresq[ue] nostros obligamus, quod quamdiu superstites dicti conjugis aut alter eorum erunt nemini nos daturus facultatem illos aut alterum rerum de dicto molendino et omnibus ad illud pertinen[tibus] et per nos assignatis et concessis redimendi. Sed nec nos ipsi successoresq[ue] nostri vllo quaesito colore et praetextu pro fisco mensa aut aliqua nostra vel Reipublicae nostrae necessitate rediment, quo ad dicti coniuges vexerint. [// с. 150] Ipse autem Zacharias et sui succ[ess]ores singulis annis census annui ex praedicto molendino decem marcas, ad arcem nostram Leopoliens[em] post septem annorum decursum, tantum enim temporis libertatis ex clementia nostra regia pro aedificando hoc molendino et piscina concedimus soluere tenebit[ur]. In quorum omnium fidem sigillum nostrum praesentibus est appensum. Datum Lvblini decima nona die mensis July anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, Regni vero nostri anno trigesimo septimo.

Valentinus Dąmbiński R[egni] P[oloniae] cancellar[ius].

R[el]at[i]o mag[nifi]ci Valentini Dąbniński de Dąbianij Regni Poloniae cancellarij.

ЦДІА України у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 347, с. 148-150. Копія.

Документ № 3.

1628, листопада 2 –

Фрагмент люстрації спустошеного села Шанів у володінні Яна Виджгі.

[// с. 2383]

Oblata extractae decisionis ratione partae villae Szaniow

Ad off[iciu]m et acta p[re]sentia castrens[ia] capitan[ealia] Leopoliens[ia] oblatum est exemplar authenticum lustrationis villae infrascriptae, p[er] infrascriptos lustratores expeditae. Cuius tenor sequitur huiusmodi. [// с. 2384]

Samuel z Konar Slupecki, kasztelan Radomski, starosta Zawichoiski, Jan Glinka, łowczy ziemie Halickiey, Felician z Grochowiec Grochowski, pisarz ziemski Przemyski, sekretarz krola J[ego] K[rolewskiey] M[osci] y Jakub Bredzinski, Ruskiego, Bełskiego y Wolynskiego wojewodztw lustratorowie. Oznaymuiemy iz będąc naznaczeni z seymu blisko przeszłego do lustrowania dobr Krola Je[go] M[osci] y Rzeczypospolitey na instantię Je[go] M[osci] Jana Wyzgi wsi Szaniowa rzeczony wypis z xiąg naszych lustratorskich z podpisem y z pieczęciami naszymi wydaliśmy.

Wies Saniow spustoszała

Urodzony pan Jan Wyzga z Rzezycze z vrodzoną Zophią Kiemliczową małzonką swą produkował naprzod extractu[m] autentico[m] summe original[is] trecentos marc[arum] ex libris reuisionu[m] anno D[omi]ni 1563.

Vkazał przytym priuilegium Sigismundi Augusti Regis de dat[um] et acta Łomze feria secunda post festum Epiphaniaru[m] anno 1562 g[e]n[er]osi Venceslai Pieczychoiski sup[ra] villa[m] Saniow, seruen[tum], quod priuilegium fuit ante constitutio[nem] sancit[um] de extenuandis summis.

Pokazał zas priuilegium Stephani Regis Pierwszy, quo constytucie de data et acta Torunÿ in conuentio[n]e Regni g[e]n[er]al[i] [d]ie 28 mensis Nouemb[ris] anno 1576, in quo priuilegio continet[ur] originale priuilegium Sigismundi Augusti, q[uo]d datum fuit g[e]n[er]osi Nicolao Pieczychoyski de actu et data [d]ie 10 mens[is] Juny Warsauiae 1571.

Polazał przywilej drugi post constitu[tio]nem Krola J[ego] M[osci] dzisieyszemu panu Jadamowi Pieczychoyskiemu, lowczemu ziemie Lwowskiey y Zophiey Dzieduszyckiey, małzonkom, in solid[um] dany, de data et actu Warsauiae [d]ie 9 mens[is] 7bris anno 1597.

Pokazał trzeci przywilej post constituen[em] serenissimi Sigismundi Terty Regis moderni Pawłowi Pieczychoyskiemu de data Wislicię [d]ie 19 Augusti anno 1606 dany.

A na ostatek ciz wyzey mianowali mo[de]rni po[sse]ssores [// с. 2385] poss[ess]ores pokazali przywilej iuz nie na wies, ale sup[ra] fundum villae desertae Szaniow sobie służący de data et actu Warsauię die 17 mensis Feb[r]ua[ris] anno 1625.

Z ktorych przywileiow, iz manifeste constat, ze w czwartym dozywociu post constitution[em] zostawaia pomienieni poss[ess]ores, co sie z przywileiow samych tak pokazuie, tak tych ante constitution[em], iako y tych post constytution[em], tedy p[rae]dicti fundi villae desertae Saniow od lustratiei supersedowalismy y od quarty placenia pomienionych małzonkow wolnemi czyniemy. Post quoru[m] iednak decessu[m] przerzeczone dobra lustratię podlegac będą.

Ex originali lustration[is] anni 1628 extract[us] est dat[um] Leopoli [d]ie II mens[is] Nouem[bris] anno eod[em].

Samuel Slupecki, kasztelan Radomski, starosta Zauichoiski, Jan Glinka, lowczy Halicki, Felician Grochowski, pisarz ziemski Przemyski, Jakub Budzinski.

ЦДІА України у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 380, с. 2383-2385. Копія